

Voorwoord

In de logopedische en klinisch linguïstische praktijk heeft men behoefte aan een volledige testbatterij voor het onderzoek van alle taalaspecten. In het Nederlands taalgebied zijn reeds enkele waardevolle tests voorhanden om problemen op vlak van semantiek, morfologie en syntaxis te onderkennen. Het aanbod om pragmatische vaardigheden en meer specifiek de narratieve vaardigheid te evalueren, is veeleer beperkt. Toch is het essentieel pragmatiek nauwkeurig te onderzoeken vanwege de relatie met de alledaagse communicatie en in het kader van differentiële diagnostiek tussen bepaalde vormen van ontwikkelingsstoornissen (Russell, 2007). Naast het tekort aan genormeerde instrumenten voor narratieve vaardigheden, merken we dat er nog geen test beschikbaar is die de woordvinding analyseert. Woordvinding verwijst naar de snelheid waarmee een woord kan worden opgeroepen uit het lexicon. De woordenschattests die momenteel gehanteerd worden in de klinische praktijk, laten niet toe uitspraken te doen over woordvinding daar er geen tijdslimiet wordt vastgelegd. Tot slot is er nog geen test die kinderen spontaan zinnen laat uiten en waarbij men rekening dient te houden met de voorkennis van de luisteraar. De Renfrew Taalschalen Nederlandse Aanpassing lijkt deze leemtes te kunnen opvullen.

Dank zijn wij verschuldigd aan velen.

Financiële steun kon voor de hele normeringstudie niet worden gevonden. Deze werd privé betaald. Sint Marie, een instelling voor kinderen met communicatieve beperkingen te Eindhoven die thans deel uitmaakt van Kentalis, ondersteunde wel het promotieonderzoek naar de aard van de pragmatische taalstoornis PLI (Pragmatic

Language Impairment). Mieke Ketelaars promoveerde hierop in 2010 te Nijmegen bij de vakgroep Orthopedagogiek (prof. dr. L. Verhoeven). De RTNA maakte deel uit van haar onderzoeksbatterij. De studie naar de convergente validiteit werd in 2012 gesponsord door De Vrienden van Sint Marie. Deze vrienden leveren een bijdrage om de zorg voor kinderen met taalontwikkelingsstoornissen te verbeteren. De studie naar de test-hertestvaliditeit werd in 2012 ondersteund door het Damsté-Terpstrafonds, het fonds dat de kwaliteit van de logopedische zorg helpt bevorderen en door nieuwe inzichten de logopedische behandeling wil verbeteren. Voor deze bijdragen zijn wij alle sponsoren zeer erkentelijk. Drie medewerkers, Punya Hoek, Steffie van Gils en Irene Sormani, konden hierdoor worden aangesteld. Zeer verdienstelijk deden zij hun werk.

In 2009 werd ik gastonderzoeker ten behoeve van de RTNA bij het ACLC (Amsterdam Center for Language and Communication, prof. dr. A.E. Baker, prof. dr. P. Boersma) van de faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam, waar ook Marja Borgers aan verbonden was. De normering van de RTNA werd daarmee academisch ingebed, wat in Vlaanderen reeds het geval was (prof. dr. I. Zink, prof. dr. E. Manders, beiden verbonden aan Onderzoeksgroep ExpORL en Masteropleiding Logopedische en Audiologische Wetenschappen, KU Leuven). Mieke Ketelaars maakt thans deel uit van de vakgroep Orthopedagogiek, faculteit Sociale Wetenschappen, Rijksuniversiteit Leiden.

De normeringstudie werd uitgevoerd met medewerking van docenten en studenten van Nederlandse en Vlaamse opleidingen Logopedie, Logopedische en Audiologische Wetenschappen, Taal- en Spraakpathologie en Logopediewetenschappen. Op de “Renfrew landdag” in Laren en Amsterdam kwamen vanaf 2004 docenten bijeen van de opleidingen logopedie van de Hanzehogeschool Groningen (Inge Wijkamp, Bea Spek), Hogeschool van Utrecht (Hermine Stumpel), Hogeschool van Rotterdam (Annet Knoef), Fontys Hogeschool te Eindhoven (Barbara de Bruin en Marjon Peek) en Hogeschool Arnhem en Nijmegen (Mariel Derksen), Katholieke Hogeschool VIVES, voorheen Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende (Hilde Roeyers), Thomas More, voorheen Lessius, Hogeschool Antwerpen (Eric Manders en Ellen Van Den Heuvel), Katholieke Universiteit Leuven (Inge Zink en Eric Manders) en Universiteit Leiden (Mieke Ketelaars). Jaarlijks was er overleg.

Studenten van deze vakgroepen werkten mee om (taal)gegevens van de kinderen zonder taalproblemen te verzamelen. Dit vereiste een degelijke training van de studenten. Al hun transcripten en analyses werden door Mieke Ketelaars en door mij nagekeken. Veel dank voor Ans Drubbel, linguïst. Niet alleen ik zelf, ook zij was betrokken bij het trainen van alle studenten. Diverse afstudeerscripties zagen het licht (zie literatuurlijst). Ook dank aan overige docenten en incidentele begeleiders van deze scripties.

Veel basisscholen in Nederland en Vlaanderen werden door studenten en door ons, onderzoekers, bezocht. Wij danken de directies van deze basisscholen voor hun hulp. Veel dank aan de ouders die toestemming gaven hun kinderen door ons te laten onderzoeken. De kinderen voldeden allen optimaal aan onze wensen. Zij spraken vrijelijk en vonden de “taalspelletjes” leuk.

Dankzij velen hebben wij op deze manier taalmateriaal van grote waarde kunnen verzamelen. Deze uitgave is echter maar een startpunt, als auteurs willen wij in de komende jaren de kindertaal die wij verzamelden verder analyseren. Dit zal ons toelaten om meer gericht de te nemen stappen in behandeling te bepalen. Wij hopen dat velen dit instrument net als wij mogen ontdekken en als zeer waardevol voor taaldiagnostiek en behandeling gaan waarderen.

Kino Jansonius